

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๙

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วิวัฒนาการของคาร์วิน พัฒนาการของมัน สัตว์มันพัฒนาการของมันจนมันปรับปรุงเข้ากับสภาพแวดล้อม มนุษย์เรา พัฒนาการของมนุษย์ พัฒนาการขึ้นมาจนมีความสามารถ จนสรรพสิ่งในโลกนี้ มนุษย์เป็นคนสร้าง สิ่งที่สร้างขึ้นมา สร้างเพื่อกิตติศัพท์กิตติคุณของเขา

แต่เวลาครูปาจารย์ของเราท่านเข้าป่าเข้าเขาของท่านไป พระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นสงฆ์องค์แรกของโลก เวลาเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาแล้วเอาพระปณณมันตานีมาบวชองค์เดียว แล้วท่านอยู่ในป่าในเขาของท่าน

นี่ไง โลกเขาสร้างของเขา สร้างถาวรวัตถุของเขาเพื่อกิตติศัพท์กิตติคุณของเขา ครูปาจารย์ของเราเข้าป่าเข้าเขาไปเพื่อกิตติศัพท์กิตติคุณของวิหารธรรมในใจนั้นนะ เพราะในใจอันนั้นมันเห็นไง สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา สรรพสิ่งนี้มันเห็นสัจจะความเป็นจริงในใจอันนั้น ถ้าเห็นสัจจะความเป็นจริงในใจอันนั้น มันคงที่ตายตัวในใจอันนั้น เวลาคงที่ตายตัวในใจอันนั้น นั่นนะวิหารธรรมๆ ท่านอยู่กับความเป็นธรรมของท่าน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบธรรมๆ กราบสัจธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาแล้วกราบอะไรนะ เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้รู้ก่อนขึ้นมา แต่ความรู้ก่อนขึ้นมานั้นคือสัจธรรม คือสัจจะความจริง สัจจะความจริงที่มันมีอยู่โดยดั้งเดิม แต่มันสถิตอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เพราะในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีแต่กิเลส มีต้นหาความทะยานอยาก มีอวิชชา มีความไม่รู้ไปเที่ยวสวนเห็นคนเกิด คนแก่ คนเจ็บ คนตาย ถ้ามมหาดเล็กนะ “เราต้องเป็นเช่นนี้หรือ เราต้องเกิด ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายไปกับเขาอย่างนั้นด้วยหรือ”

“ใช่”

พอใช่ขึ้นมา มันต้องมีฝั่งตรงข้ามที่ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย คำว่า “ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย” ยังค้นคว้า ค้นคว้าอยู่อย่างนั้นนะ เวลาสัจธรรม สัจธรรมเกิดขึ้นมา ถ้ามันสถิตอยู่ในใจ มันสถิตอยู่ในใจโดยวิวัฒนาการในการประพฤติปฏิบัติ วิวัฒนาการของจิต

พันธุกรรมของจิตๆ พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นี่พันธุกรรมของ มัน จริตนิสัยที่การสร้างสมมา มันตัดแต่งของมันด้วยภพ ด้วยชาติ ด้วยการเกิด การเกิดแล้วทำ คุณงามความดี การเสียสละ การเสียสละแม้แต่ชีวิตของตน สละสิ่งต่างๆ เพื่อประโยชน์กับ สังคม เพื่อประโยชน์กับโลก การสละอย่างนั้นเป็นการสละของท่าน เราทำทานๆ กัน เราก็ เสียสละของท่าน

แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด “จะทำทานมากน้อยขนาดไหน ถ้าจะสิ้นกิเลสไปต้องมีการภาวนาเท่านั้น”

เราจะมีบุญกุศลขนาดไหนก็แล้วแต่ มันเป็นอำนาจวาสนา ถ้าอำนาจวาสนาทำสิ่งใด แล้วมันจะสะดวกสบาย ช่องทางมันจะมีทางออกไป แต่ทางออกแล้ว แต่ทางเฉยๆ ไม่ใช่มรรค ถ้ามรรคขึ้นมามันต้องมีวิวัฒนาการของมัน จิตต้องมีวิวัฒนาการของมัน วิวัฒนาการของมัน พระโพธิสัตว์ พระโพธิสัตว์ที่มีอำนาจวาสนามหาศาลเพราะสร้างขึ้นมามหาศาล สิ่งใดของเขา เขาชัดเจนของเขา พระโพธิสัตว์ที่เริ่มอธิษฐานใหม่ๆ ทำสิ่งใดแล้ว เข้าฌานสมบัติแล้วจะกำหนด คุณสิ่งใดมันก็ยังไม่ชัดเจน นี่วิวัฒนาการของพระโพธิสัตว์ วิวัฒนาการของครูบาอาจารย์ของเรา วิวัฒนาการในการภาวนา จิตใจมันพัฒนาการขึ้นมาจะ พัฒนาการขึ้นมาอย่างไร

คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระอานนทนะ “เธอระลึกถึงความตาย วันละกี่หน”

ระลึกถึงความตาย ระลึกถึงความตาย พระอานนทบอก “ห้าหน สิบหน”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “น้อยไป ต้องนึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้า ออกไป”

ถ้านึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออก นึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออก ถ้าคนมี จริตนิสัย เวลานี้แล้วมันสลดหดหู่ ถ้านึกแล้วถ้ามันเป็นธรรมสังเวช ถ้าธรรมสังเวช เราก็ต้อง ตายเหมือนกัน ถ้าเราตายเหมือนกัน สิ่งที่มีนมากกระตุ้นให้เราทุกข์เรายาก เราไม่เอาสิ่งนั้น เรา จะเอาคุณงามความดี

คนถ้ามันจะตายแล้ว มันคิดถึงเสียสละ คิดถึงคนอื่น มันคิดถึงคนอื่น คิดถึงสภาวะ แวดล้อมไง อันนั้นคือไม่เอาพินเอาไฟมาเผาตนไง เอาพินเอาไฟมาเผาตนคือตัดหาความ ทะยานอยากไง ตัดหาความทะยานอยากคือว่ามันคิดสิ่งที่เป็นพินเป็นไฟไง เป็นพินเป็นไฟ คิด เกินบวกค่าเข้าไปตลอดเวลาไง แล้วมาเผาตนเองๆ

ถ้าเราระลึกถึงความตายๆ ไร ระลึกถึงความตาย ถ้าเป็นคนจิตนิสัยระลึกถึงความตาย แล้วมันเกิดกรรมสังเวช คนถ้าไม่มีอำนาจวาสนาคิดแล้วมันหดหู่ หดหู่จนก้าวขาไม่ออกเลย ต้องคิดถึงวันเรง ต้องคิดถึงความสนุกเพลิดเพลิน ชีวิตจะชุ่มชื่น พอคิดถึงความตายแล้วหดหู่เลย

แต่ถ้าคนเขามีคุณธรรมนะ คิดถึงความตายนะ อิม! มันเป็นสังข์จะมันเป็นความจริง ถ้าเป็นสังข์จะเป็นความจริงนะ ชีวิตมันมีเป้าหมาย มีเป้าหมาย เราทำคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีของเราไว้เพื่อเสปียงอาหาร เพื่อจิตมันจะเดินทาง

พันธุกรรม พันธุกรรมของจิตที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ที่สร้างสม มามันตัดแต่งของมันมา ถ้าเราคิดถึงความตาย เราทำคุณงามความดี มันจะตัดแต่งพันธุกรรม ของจิต ถ้าจิตมันย่ำคิย่ำทำ มันเคยทำคุณงามความดีของมัน มันคิดแต่เพื่อประโยชน์ มันไม่ คิดถึงตัวมันเอง ถ้ามันไม่คิดถึงประโยชน์ มันจะได้ประโยชน์ ประโยชน์เพราะอะไร ประโยชน์เพราะเป็นคนดี เพื่อนฝูงพรรคพวกมหาศาลเลย คนที่เห็นแก่ตัว คนที่คับแคบ มันจะไม่ มีใครยุ่งกับเขาเลย นี่ไง พันธุกรรมของเราได้ตัดแต่งขึ้นมา มันจะเป็นประโยชน์อย่างนั้น ถ้าเป็น ประโยชน์อย่างนั้นมันจะเป็นประโยชน์ต่อเป็นหนทาง

แต่เวลาทำบุญกุศลมามหาศาลขนาดไหน เราต้องประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราจะประพฤติ ปฏิบัติขึ้นมา มรรคมันจะเกิดตรงนั้น เห็นไหม ก้าวไปเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา การก้าวไป ด้วยร่างกายนี้ แต่จิตใจมันอยู่ในร่างกายนี้

เวลากรรมกรแบกหามเขาต้องทำงานของเขาด้วยอาบเหงื่อต่างน้ำ เขาก็ใช้ร่างกายของ เขาอาบเหงื่อต่างน้ำ การอาบเหงื่อต่างน้ำขึ้นมาก็เพื่อหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของเขา ใ้เราเลี้ยง ปากเลี้ยงท้องขึ้นมา ถ้าเราบอกว่าเราต้องมีอาชีพ มีอาชีพของเราเป็นนักบวช เป็นพระขึ้นมา เข้าขึ้นมาบิณฑบาตเป็นวัตร เลี้ยงชีพด้วยปลีแข้ง คนที่เขาต้องการบุญกุศลของเขา ข้าวปาก หม้อของเขา เขาเสียสละของเขา เราได้สิ่งนั้นมาดำรงชีพ ดำรงชีพขึ้นมาแล้วเราเดินจงกรม นั่ง สมาธิภาวนา

เราเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาด้วยสติด้วยปัญญาของเรา เราไม่ใช่เลี้ยงปากเลี้ยงท้อง กรรมกรเขาอาบเหงื่อต่างน้ำ เขาแบกหามของเขา เขาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของเขา ใ้เราเดิน จงกรม นั่งสมาธิภาวนา อาบเหงื่อต่างน้ำขึ้นมาเพื่อค้นคว้าหาหัวใจของตน ค้นคว้าหาหัวใจของ ตน

เวลาเมื่อศรัทธามีความเชื่ออยากประพฤติปฏิบัติขึ้นมา นี่อาการของใจๆ ความคิดทั้งนั้น มันไม่ใช่ตัวใจ เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาขึ้นมาที่อาการทั้งนั้น การก้าวเดินไป ก้าวเดินไป เพื่อสงบใจ ก้าวเดินไปเพื่อสงบ ถ้าก้าวเดินไปมันไม่สงบ ก้าวเดินไปมันยิ่งทุกข์มันยิ่งยาก ก้าว เดินไปมันยิ่งฟุ้งซ่านออกไป ก้าวเดินไปแล้วมันมีแต่ความทุกข์ความยากไป

แต่ถ้ามีสติมีปัญญา พุทโธๆ ไม่ให้ออกไป ให้อยู่ในผิวนั่งนี้ ให้พุทโธอยู่ในร่างกายนี้ แล้วถ้ามันพุทโธแล้วมันไม่คิดสิ่งใด นี่ธรรมชาติของมัน เห็นไหม พลังงาน พลังงานที่เคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แล้วหยุดนิ่ง แสง ดุสิต ความคิดมันเร็วกว่าแสง สิ่งที่มีเคลื่อนที่ที่เร็วที่สุดแล้วมันหยุดนิ่ง ถ้ามันหยุดนิ่งได้ หยุดนิ่งแป๊บเดียวมันก็ไปอีกแล้ว เพราะธรรมชาติของมันอย่างนั้นใช่ไหม เราก็ต้องชำนาญในวิธี ทำของเรา

คนที่ระลึกถึงความตายจะไม่ตาย ใ้คนประมาทนะตาย ใ้คนประมาทเลนเล่อณะมันตาย ใ้คนระลึกถึงความตายมันไม่ตาย ไม่ตายเพราะนี่ไง ค้นหาใจของเราๆ

เวลามันจะตาย ผู้ที่พระชินาสพจะอยู่อีกกับหนึ่งก็อยู่ได้ เพราะอะไร เพราะเขามีอิทธิบาท ๔ อิทธิบาท ๔ จิตมันจะเคลื่อนออกไป ถ้ามีสติปัญญาพร้อมมันจะเคลื่อนไปไหน

นี่ไง เพราะมันผลอมันถึงไป เพราะมันผลอมันถึงจับต้นชนปลายไม่ได้ จิตออกจากร่างนี่ไง สิ่งทีเคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด เวลามันตายขึ้นมาแล้ว ผลของวิญญูะ พันจากมนุษย์ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ลงนรกอเวจีไป นี่ผลของวิญญูะ ผลของวิญญูะ กามภพ รูปภพ อรูปภพ จิตมันต้องเวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะ

แต่ถ้ามันพัฒนาการของมันนะ พัฒนาการของมัน สิ่งทีเคลื่อนที่ที่เร็วที่สุด แต่เราเอาให้มันหยุดนิ่งได้ หยุดนิ่งได้ เรายกขึ้นสูวิปัสสนา ถ้ายกขึ้นวิปัสสนาใช้ปัญญาของมัน ปัญญา อะไรตาย รื้อคั้นแล้ว อะไรเป็น อะไรตาย อะไรเกิด เวลาเกิด เกิดมาจากไหน

จิตถ้ามันสงบแล้วนะ ถ้ามันเห็นความคิดที่มันเกิดจากจิต อารมณ์ เขาบอกอารมณ์เกิดอารมณ์หนึ่งก็ภพชาติหนึ่ง เพราะอารมณ์เกิดอารมณ์หนึ่งมันก็กระตุ้นให้มีความสุขความทุกข์ในหัวใจครั้งหนึ่ง แล้วเวลามันตายไปมันก็เกิดใหม่ อารมณ์ที่เกิด ปฏิจจสมุปปบาท ที่เขาเห็นการเกิดการดับในหัวใจนะ ถ้าจิตมันสงบแล้วมันเห็นอาการของใจ ถ้ามันจับแล้วมันพิจารณาของมันได้ มันเป็นไปได้ มันเป็นไปได้ไง นี่มรรคมันเกิดตรงนี้ สิ่งทีมันเกิดขึ้นมันเกิดตรงนี้ ที่ภาวนากัน ภาวนากัน ภาวนาที่นี้ไง

แต่ถ้าจิตยังไม่สงบเลย อาการทั้งนั้น เราไปอยู่กับอาการ อาการเป็นเราใจ ความคิดเป็นเรา สรรพสิ่งเป็นเรา พระไตรปิฎกเป็นเรา ธรรมะเป็นเรา เราชู้หมดเลย สร้างอารมณ์ความคิด สร้างว่าเป็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากราบสังฆกรรมในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ใ้เรากราบพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ สังฆกรรมที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้มีรัตนะ ๒ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรม เวลาเทศน์ธัมมจักขุ ขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมเป็นสงฆ์องค์

แรกของโลก มีรัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้ามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ถ้าเรารู้จริง ทั้งพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มันจะรวมอยู่ในหัวใจของเรา เพราะพุทธะคือผู้รู้ ธรรมะคือสังขารม สังขะคือเรา อริยสงฆ์ อริยสงฆ์มันเกิดขึ้น เกิดขึ้นในใจอันนี้ เห็นไหม

คูลี นางวิสาขาไม่ได้บวชเป็นพระโสดาบันนะ เขาไม่ได้บวชไม่ได้เรียนเลย แต่เขาเป็นพระโสดาบัน เป็นพระโสดาบันเพราะเป็นในใจของเขา นี่เราบวชกัน อยู่ทางโลก เห็นภัยในวิภูสงสาร อยู่กับทางโลกนะ โลกมันบีบคั้น ทำความดีขนาดไหนก็ได้ความดีนิดหนึ่ง

ในธรรมะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การใช้ชีวิตในการครองเรือน วิตทะเลทั้งทะเลเลย เอาปลาเล็กๆ ตัวเดียว ทะเลทั้งทะเลนะท่านเปรียบเทียบ ทะเลทั้งทะเล เราวิตให้แห้งเลย แล้วได้ปลาตัวเดียว ตัวเล็กๆ อาบเหงื่อต่างน้ำขนาดนั้น ผลตอบสนองได้แค่นี้ ชีวิตทางโลก

เราเห็นภัยในวิภูสงสาร เราถึงได้ละทิ้งมันมา เรามาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระบิณฑบาตเหงื่อไหลไคลย้อยมาเลย เดินจงกรมขึ้นมา เขาบอกว่าขี้เกียจ วันๆ ไม่ทำอะไร เดินไปเดินมา ไถนาก็ไม่ไถ ทำมาหากินก็ไม่ทำ มันจะเดินไปเดินมา เห็นไหม จิตใจของคนที่ย่ำๆ

จิตใจของคนสูงๆ นะ พระเจ้าพิมพิสารเห็นเจ้าชายสิทธัตถะออกมาจากราชวัง สัญญากันไว้เลย ให้กองทัพครึ่งหนึ่งไปรบใหญ่ ให้กลับไปเอาราชบัลลังก์กลับ

เจ้าชายสิทธัตถะบอก “ไม่ใช่ ออกมาหาโพธิญาณ ออกมาหาสัจจะความจริง ออกมาด้วยความสมัครใจ”

“ถ้าอย่างนั้น ถ้าประพฤติปฏิบัติได้ผลแล้วให้กลับมาสอนด้วย”

ไปค้นคว้าอยู่ ๖ ปี เวลาจะได้มา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเอาปัญญาวัคคีย์ก่อน เอายสะ แล้วก็เอาชฎิล ๓ ฟันอง แล้วชฎิล ๓ ฟันองเป็นอาจารย์ของพระเจ้าพิมพิสาร ถึงได้มาเอาพระเจ้าพิมพิสารถึงเป็นพระโสดาบันไง

เวลาพระเดินไปเดินมาก็ว่าขี้เกียจ ไม่ทำอะไรเลย ใ้พระอาบเหงื่อต่างน้ำเป็นกรรมกร อาบเหงื่อต่างน้ำเป็นกรรมกรจริง แต่เวลาข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมามันต้องเป็นจริง

มาวัดมาว่า วัดนี้ก็กว้างขวางพอสมควร และมันอยู่ในการดูแลปกครองของใครล่ะ ก็ของพระ เข้าๆ ขึ้นมามันสะอาดหมดจด มันเป็นที่มือของใครล่ะ แล้วว่าพระขี้เกียจหรือ พระไม่ทำอะไรเลยหรือ แล้วสิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาจากอะไร เทวดาทำให้ใช่ไหม เข้าขึ้นมาเทวดาจัดให้ ฝึจัดให้ ไม่มีใครทำอะไรเลยหรือ มันมีหน้าที่การงานทั้งนั้นแหละ แต่เขาทำของเขาด้วยน้ำใจของเขา เขาทำของเขาด้วยหน้าที่ของเขา เขาทำเพื่อประโยชน์กับเขา

นี่ไง บอกพระไม่ทำอะไรเลยๆ พระเขามีข้อวัตรของเขา เขาหลงใจธรรมวินัยไง ถ้าหลงใจธรรมวินัย เคารพธรรมวินัย เคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้ไม่เห็นตัวเห็นตนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเธอ” เราเชื่อในองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบขึ้นมามันจะระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คุณสิ เวลาหลงตาทำนถึงที่สุดแห่งทุกข์ ทำนระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบทั้งคืนเลย กราบแล้วกราบเล่า

ของเราเหมือนคนเล่นไฟหรือคนไฟไหม้บ้านแล้วหนีออกจากบ้านนะ ถ้าคนไฟไหม้บ้านหนีออกมามันตื่นโพลงนะ มันไม่ได้หลับไม่ได้นอนหรืออก นี่ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันตื่นโพลง จิตมันมีความสุขของมันนะ มันกราบทั้งคืนก็ได้ กราบ ๕ คืนก็ได้ กราบ ๑๐ คืนก็ได้ ถ้ามันจะกราบของมันนะ เพราะอะไร จิตมันตื่นโพลงขึ้นมา

ไม่เหมือนเรา กราบ ๒ ทีก็จะนอนแล้ว เมื่อย เพราะอะไร เพราะเรากราบเป็นประเพณีไง เรากราบตามเขาไง

หลงตาทำนพูดบ่อย “ไม่ต้องมากวาดตมนี้ละ มันสะอาดอยู่แล้ว” เวลากราบพระไปแพ๊บๆ แพ๊บๆ ไม่ต้องกวาด พระเขากวาดไปเสร็จหมดแล้ว ให้กราบออกมาจากใจ ถ้าใจมันเป็นจริงขึ้นมา มันกราบเบญจางคประดิษฐ์ มันกราบออกมาจากหัวใจ ถ้ากราบจากหัวใจ อันนั้นต่างหากละ ศาสนาเขาสอน สอนลงตมนี้ สอนลงไปที่ในใจของสัตว์โลก เวลาสอนลงไปที่ในใจของสัตว์โลก

เราอาบน้ำร้อนต่างน้ำ หน้าขึ้นอกตม สิ่งที่มา หามาเพื่อเป็นสมบัติของเราทั้งนั้นนะ เป็นประโยชน์กับเราทั้งนั้นนะ แต่หัวใจมันจริงหรือเปล่า สิ่งนี้ไม่พลัดพรากจากเรา เราจะพลัดพรากจากเขา มันต้องพลัดพรากแน่นอน ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ไม่มีอะไรเป็นของเราทั้งสิ้น แต่ในเมื่อมีชีวิตอยู่ไง การมีชีวิตอยู่มันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาบวชพระ บริหาร ๘ ปัจจัย ๔ ไตรจีวรกับเครื่องนุ่งห่ม บาตรก็อาหาร ในเรือนว่างนั้นก็เป็นที่อยู่อาศัย ยากี่น้ำมูตรเน่า ปัจจัย ๔ มันต้องมี มันเครื่องดำรงชีวิตไป

เวลากำเนิด ๔ ในครรภ์ ในไข่ ในน้ำคร่ำ ในโอบปาดิกะ อาหาร ๔ กวฬิงการาหาร วิญญาณาหาร ผัสสาหาร มโนสัญเจตนาหาร เกิดในภพใดชาติใดใช้อาหารอะไร เกิดในภพใดชาติใด เป็นวิทยาศาสตร์เลย ชีวิตมันอยู่ได้อย่างไร ชีวิตต่อเนื่องไปได้ได้อย่างไร ถ้าชีวิตนี้ไม่มีอาหาร ชีวิตนี้ไม่มีการต่อเนื่อง ชีวิตนี้อยู่ได้อย่างไร แล้วชีวิตหนึ่งภพชาติหนึ่งมันจะอยู่ได้อย่างไร แล้วชีวิตภพชาติหนึ่งเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะไง นี่ผลของวัฏฏะๆ ผลของเวรของกรรมไง ผลของเวรของกรรม เวลาเกิดขึ้นมาแล้วเราถึงพอใจไหม

เราพอใจดี เราอย่าไปเป็นอดีตอนาคต ไม่พอใจ จะเกิดเป็นเศรษฐี จะเกิดเป็นทวดา จะเกิดอินทร์ เป็นพรหม ก็เกิดเหมือนกันทั้งนั้นนะ แต่เกิดแล้วเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า คนเราไม่ดีเพราะการเกิด คนดีเพราะการกระทำ เวลาเกิดมาแล้วมันเป็นมนุษย์แล้วแหละ ทุกข์ๆ ยากๆ อยู่ที่นี่ แต่จะทำนะ จะทำนะ แล้วทำอย่างไรละ

ดูสิ เวลาครูบาอาจารย์ของเราเอกบุรุษทั้งนั้นนะ ครูบาอาจารย์ที่สิ้นกิเลสไปนะ เพราะในพระไตรปิฎกบอก คนที่จะสิ้นกิเลสไปอย่างน้อยต้องแสนมหากัป ต้องสร้างบุญกุศลมาขนาดนั้นถึงจะมีสติมีปัญญา ถึงจะมีโพชฌงค์ สัมโพชฌงค์ใด มีอินทรีย์แก่กล้า อินทรีย์แก่กล้าที่สามารถแยกแยะความรู้ความเห็นของกิเลสที่มันถาถมเข้ามาในหัวใจของเราได้ อินทรีย์แก่กล้าสามารถทำความเข้าใจของเราได้ ใจมันสงบระงับเข้ามา อินทรีย์แก่กล้าวิเคราะห์วิจยในธรรมะใด

สัมโพชฌงค์เป็นการวิเคราะห์วิจยธรรมะ วิเคราะห์วิจยธรรมะ เพราะธรรมะ ธรรมโอสถ จะกำราบกิเลสตัดทอนความทะยานอยากในหัวใจของเรา มันเป็นกิเลสใจ มันเป็นพญามารใจ มันต้องการสังขธรรมนี้เข้าไปแยกไปแยะไป ถ้าไปแยกไปแยะขึ้นมา สิ่งที่ทำมา นี่เอกบุรุษทั้งนั้น แต่เวลาจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แสวงหาจากไหน แสวงหาจากไหน

ครูบาอาจารย์ ดูสิ หลวงตาท่านบอกเลย เวลาท่านจบเป็นมหา ท่านจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาศึกษาขึ้นมาก็เขื่อนะ มรรคผลนิพพานนี่เชื้อ แต่เวลาจะปฏิบัติจริงๆ มันสงสัยนะสงสัย มันจะจริงหรือไม่จริง ชีวิตนี้จะหมดไปกับเวลาอย่างไรใช่ไหม ชีวิตของเราจะหมดเวลาไปกับการเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาอย่างไรใช่ไหม ฉะนั้น ถ้ามีใครบอกเรา เราจะให้ถือคนนั้นเป็นอาจารย์ของเรา

เวลาขึ้นไป ท่านตามไปที่หนองคายไม่ทัน ไปเจอหลวงปู่กุ หลวงปู่กว่า หลวงปู่กุ หลวงปู่กว่าก็จะเอาท่านไว้เหมือนกัน หลวงปู่กุ หลวงปู่กว่าก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน แต่สุดท้ายแล้วท่านปักแล้ว ปักแล้วว่าจะต้องไปหาหลวงปู่มั่นอย่างเดียว เวลาไปหาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นใส่หงายท้องเลย เพราะความสงสัยนี้ไม่ต้องถาม มันสงสัยในใจ

มหา มาหาอะไร มาหาผลนิพพานใช่ไหม มรรคผลนิพพานมันอยู่ที่ไหน มันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลก มันอยู่ที่หัวใจ หัวใจที่มันทุกข์มันยาก หัวใจที่มันเวียนว้ายตายเกิด มันอยู่ที่หัวใจดวงนี้ หัวใจทุกๆ ดวง นั้นนะพุทธะ

พุทธะ เพราะมันมีธาตุรู้ มันมีผู้รู้ มันมีจิตวิญญาณ มันถึงอยู่ที่นั่นไง เพราะที่นั่นเป็นภวาสวะ เป็นภพ ความคิดเกิดตรงนั้น ความคิดของมนุษย์เกิดจากใจ ความคิดของมนุษย์เกิดบนหัวใจ บนหัวใจ บนภวาสวะ บนภพ แต่เราไปเอาที่ความคิดใจ อารมณ์ความรู้สึก อารมณ์เกิดจากจิต เกิดจากสถานที่ เกิดจากภวาสวะ เกิดจากภพ มันต้องมีสติจิต

อวิชชาเกิดจากที่ไหน อวิชชาเกิดจากฐิติจิต ฐิติจิตคือภวาสวะ คือภพไป แต่อวิชชาความไม่รู้มันเกิดที่นั่น ครอบคร้วมันเกิดที่นั่น พญามารมันเกิดที่นั่น เวลาเกิดที่นั่น สิ่งที่เกิดออกมามันเป็นกิเลสต้นเหตุความทะยานอยากเพราะอะไร เพราะขันธ์ ขันธ์นี้เป็นขันธ์มาร ขันธ์มารเพราะมารมันครอบคลุม พอมารมันครอบคลุมมันก็เลยเป็นมาร เป็นมารเราก็ทุกข์เราก็ยากขึ้นมาไง

แต่เวลาครูบาอาจารย์ท่านจับต้องของท่านได้ ท่านจับขันธ์ของท่านได้ ท่านพิจารณาของท่านได้ ท่านสำรวจได้ ท่านกายของท่านได้ กลายเป็นขันธ์สะอาดเลย ภารา หเว ปรุจกขุณา สอุปาทิเสสนิพพาน สะคือเศษส่วนที่ทิ้ง หลวงตาท่านนิพพานไปแล้วนั่นเป็นอนุ ปาทิเสสนิพพาน จบ จับต้องไม่ได้ แต่ถ้ายังมีชีวิตอยู่ เศษ สิ่งที่เกิดขึ้น แล้วทำให้จิตนั้นมันพ้นไป สะอาดบริสุทธิ์ แต่เศษที่เหลือ อายุขัยที่เหลือ อายุขัยที่เหลือจะเป็นประโยชน์กับโลก พอหมดอายุขัยแล้ว ไม่มีร่องไม่มีรอย จะหาสิ่งใดไม่ได้ สิ่งที่เป็นอย่างนั้นเพราะว่ามันเป็นความจริงไป

เวลาคนระลึกถึงความตายไป ระลึกถึงความตายแล้วเศร้าหมอง ระลึกถึงความตายแล้วมีแต่ความทุกข์ความวิตกกังวล แต่ถ้าคนมีอำนาจวาสนาบารมีนะ ระลึกถึงความตายเป็นมรณานุสติ เป็นกรรมฐาน ๔๐ ห้อง เป็นวิธีการทำความสงบของใจอย่างหนึ่ง เป็นวิธีการทำความสงบของใจเพราะใจของคนมันคึกมันคะนอง

ถ้าใจของคนมันเรียบร้อย ใจของคนมีหลักฐานของมัน มันใช้พุทโธก็ได้ ธัมโมก็ได้ สังโฆก็ได้ เทวดานุสติก็ได้ สิ่งต่างๆ ว่าก็ได้ๆ จิตมันต้องมีการกระทำ จิตมันต้องมีที่เกาะ มีที่เกาะแล้วมีการกระทำ ของมันต้องมีการเคลื่อนไหว พอมีการเคลื่อนไหวแล้ว ถ้ามันจะหยุดนิ่ง ที่ว่าน้ำนิ่งแต่ไหล น้ำนิ่งไม่ไหล แต่เนา ถ้าน้ำนิ่งไม่ไหล เดียวกับเนา น้ำนิ่งแต่ไหล ไม่เนา มันมีการเคลื่อนไหวของมัน มือออกซิเจนของมัน มันมีความเป็นไปของมัน

จิตนี้ก็เหมือนกัน ถ้ามีการกระทำของมันเป็นความจริงของมันขึ้นมา เอกัคคตารมณฺ์ จิตตั้งมันๆ คนที่จิตตั้งมัน จิตตั้งมัน คนจะหลอกหลวงไม่ได้เลย จิตตั้งมัน มันมีสิ่งใดขึ้นมามันไม่เชื่อ ไม่เชื่อมันต้องวิเคราะห์วิจัย มันต้องพิจารณา ใ้ฉันไม่ใช่หรอก เขาไม่ต้องมาหลอกหรอก ไปกับเขาเลย ไม่ต้องมาหลอก อยากจะให้เขาหลอกอยู่แล้ว รู้ว่าหลอกก็อยากจะให้หลอก

แต่ถ้ามันมีสติปัญญา ชีวิตนี้มีค่านะ ทรัพย์สมบัติที่มีเพราะมีเรา สิ่งใดที่มีในโลกนี้เพราะมีเรา เราตายลงไป ทรัพย์สมบัติมันก็กองอยู่ที่นั่น แต่เราต้องพลัดพรากจากมันไป เพราะมีเรา เราถึงมีสมบัติ เพราะมีเรามีสติปัญญา เราถึงได้มาสร้างบุญกุศลกัน เพราะมีเราแล้วกิเลสครอบงำ มันเลยทำเหลวไหล ทำให้ชีวิตมันมีบาปกรรม ทำให้ชีวิตมันมีแต่ความด้อยค่า ความด้อยค่า เห็นไหม

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เพราะเป็นการกระทำ การกระทำอันนั้นทำให้จิตปฏิสนธิจิต ภวาสวะอันนี้ไปเกิดในสถานที่ที่ตอบสนองกรรมการกระทำอันนั้น ถ้าการกระทำอัน

นั่น เราถึงว่าใครมีสติมีปัญญาขนาดไหน พันธุกรรมของมันๆ จิตเรามาตัดแต่งของเรา เรามาดูแลรักษาของเรา เราอย่าคิดอย่าทำอะไร เราจะได้มีความนึกคิดอย่างนั้น เราอย่าคิดอย่าทำ สวดมนต์เย็น นั่งสมาธิภาวนา อย่าคิดอย่าทำให้เป็นจริตให้เป็นนิสัย ให้เป็นอำนาจวาสนาของจิตดวงนี้ เอวัง